

Evelyn Jansen: Leegte is belangrijk in het leven

Alles wat er op de wereld gebeurt kan voor Evelyn Jansen (1961) aanleiding zijn voor een schilderij. Foto's uit kranten of tijdschriften of citaten uit de kunstgeschiedenis vormen meestal de basis voor een werk, waarbij het oorspronkelijke beeld wordt losgemaakt van de context en opgebouwd tot een beeld met een nieuwe inhoud. Wat ze schildert gaat over wat ze zelf ervaart in een beeld, om zich heen, in het leven van alledag. "De wisselwerking tussen de omgeving en jezelf, tussen jezelf en andere mensen, datgene wat tot mij komt en bewust of onbewust wordt opgenomen."

Hoofden, of vormen die daarop lijken, nemen een belangrijke plaats in het werk van Evelyn Jansen in. Geruime tijd schilderde ze datgene wat de hersenen opnemen, tot uitdrukking gebracht door golvende lijnen en gedachtenkringen die als energiebanen om en door de hoofden waren geschilderd. In het werk worden werkelijkheid en schijn, bewustzijn en onderbewustzijn en donker en licht samengebracht. Niet als tegenstellingen op zich, maar als voeders van de energie, op alle tijden en alle plaatsen. Zelfportretten zou een goede typering van de werken zijn. De geschilderde hoofden zijn echter meer dan zelfportretten. Het zijn universele hoofden, zodat de met verf neergezette ervaringen de persoonlijke sfeer overstijgen. Ondanks een rationeel uitgangspunt, komen de werken sterk gevoelsmatig, intuïtief tot stand. De composities zijn ook eerder leeg dan vol te noemen. Het gaat Jansen er niet om zoveel mogelijk neer te zetten, de essentie moet het doen. "Leegte is ook belangrijk in het leven. Het betekent dat je kunt openstaan voor anderen, voor informatie, voor dingen die op je af komen. Wat anderen over het leven denken is belangrijk; misschien kun je daar zelf iets mee."

De schilderijen van Evelyn Jansen zijn stil en ingetogen. Naast herkenbare vormen als het hoofd en het gelaat zijn organische elementen als takken, riet of druppels te herkennen. Lijnen die zich als nevelslierten over het doek bewegen, losse woorden die in het taalgebruik veel voorkomen (concept, vertrouwelijk, geheim, duplicaat), maar die door hun context een geheel andere betekenis krijgen en die tevens het beeld grafisch beïnvloeden. Maar ook rasterpatronen van stippen, grotere cirkels, repeterende zwarte vlakken die associaties oproepen met vliegtuigraampjes en andere zijn over of gedeeltelijk door het geschilderde gelaat geplaatst. Schilderkunstige aspecten worden gecombineerd met lineaire, tekenachtige elementen. Een schilderslijn vertaalt zich in een lijn die op een tak lijkt, maar die ook een ader of een rivier kan zijn. Micro en macro vallen samen, het beeld wordt multi interpretabel. Het gevolg van haar werkwijze is dat beelden

over elkaar vallen en diepte gesuggereerd wordt. Evelyn Jansen spreekt zelf van 2,4 dimensionaal: door overlapping ontstaat ruimte en diepte.

De schilderijen van Evelyn Jansen vangen het licht, in plaats dat het licht wordt geschilderd. Elementen in een compositie worden pas zichtbaar bij aanlichting, door dag- of kunstlicht. Als de ogen de schildering volgen komen vormen naar voren of verdwijnen juist. Het nabeeld zet zich op je netvlies vast en verdwijnt pas na enkele seconden.

In het meest recente werk begint de menselijke gestalte een belangrijke plaats in te nemen. Geen volledig ingevulde figuur, maar -net als bij de hoofden- een door de kijker in te vullen identiteit. Hoewel ook hier een bestaand beeld het uitgangspunt is, wil Jansen geen eenduidige betekenis aan haar werk geven. Het zijn de inhoudelijkheden die haar boeien, maar het geschilderde of getekende beeld moet wel een universele taal spreken. Voor meerdere interpretaties vatbaar, want de werkelijkheid is veelzijdig. "Het beeld moet de kijker raken, dan zijn de associaties voor zijn of haar rekening". Het gaat Evelyn Jansen om de mens, het zichtbare, maar juist ook het onzichtbare deel daarvan. Beide probeert ze steeds in haar werk vorm te geven.

Het werk van Evelyn Jansen raakt aan de werkelijkheid, maar geeft een persoonlijke kijk op die werkelijkheid weer. De wijze van schilderen geeft ruimte voor een eigen invulling, maar geeft tegelijkertijd aan dat de kijker moeite moet doen om het beeld te doorgronden. De ene keer kijk je in een spiegel, een ander werk is als een spirituele beleving, een derde een moment van herkenning. Die uiteenlopende ervaringen doe je alleen maar op bij kunst die je raakt.

Piet Augustijn

conservator hedendaagse kunst Gorcums Museum